

5 ZAHRANIČNÍ POLITIKA VÍCE AZIMUTŮ

V druhé čtvrtině 21. století se země Visegrádu nacházejí v turbulentním globálním prostředí, kde tradiční západní spojenectví procházejí hlubokou krizí identity. V této konstelaci definuje pevnost střední Evropa svou „diplomacii více azimutů“ nikoliv jako akt neloajality vůči stávajícím strukturám, ale jako čistou životní nutnost. Tento přístup vychází z hlubokého přesvědčení, že pro středně velké státy představuje jednostranná závislost na jediném mocenském centru – ať už jím je Brusel, Washington nebo Peking – nepřijatelné existenční riziko. V souladu s tezemi Zbigniewa Brzezinského, který považoval kontrolu nad středoevropským prostorem za klíč k ovládnutí Eurasie, se pevnost emancipuje do role suverénního subjektu, který tuto kontrolu vykonává sám a ve vlastním zájmu.

Diplomacie a pevnost Visegrádu se opírají o realismus a odmítají jednostrannou závislost. Osa propojující Varšavu, Prahu, Washington, Jeruzalém atd. dává stávajícímu regionu V4 manévrovací prostor vůči bruselské centralizaci. Partnerství s Izraelem v kybernetice a s USA v oblasti strategických technologií umožňuje Visegrádu profilovat se jako suverénní hráč, který v rámci EU prosazuje návrat k principům subsidiarity a národní bezpečnosti.

Zahraniční politika regionu se tak opírá o důsledný realismus a aktivní vyhledávání mocenské rovnováhy v multipolárním světě. Pevnost se transformuje z pasivního příjemce norem na aktivního tvůrce geopolitické agendy. Tato proměna je doprovázena budováním strategických os, přičemž klíčovým pilířem této nové architektury je osa propojující Varšavu, Prahu, Washington a Jeruzalém. Vztah s USA se zde mění z tradičního vazalství na rovnocenné technologické a průmyslové partnerství, kde země Visegrádu hrají roli kritického dodavatele v obranném řetězci NATO.

Souběžně s tím čerpá pevnost Visegrádu inspiraci z izraelského modelu bezpečnosti, což jí umožňuje budovat vysoce efektivní systémy kybernetické ochrany a modernizovat zpravodajské služby na světové úrovni. Šíře tohoto diplomatického záběru, zahrnující úzkou spolupráci s post-brexítovou Velkou Británií, poskytuje regionu nezbytný manévrovací prostor pro ochranu národních specifik před unifikací tlaky. Pevnost se tímto způsobem stává stabilizačním prvkem, který nejen chrání své vlastní hranice, ale aktivně formuje bezpečnostní prostředí i v sousedních regionech, zejména na Bal-

káně, čímž efektivně brání vzniku nebezpečného mocenského vakua v srdci Evropy.

Tato diplomatická obratnost by však zůstala pouhou politickou proklamací, pokud by nebyla podložena pevnou infrastrukturní a územní základnou. Rozšiřování původního jádra V4 o Rakousko a Slovinsko v rámci projektu „Velkého Visegrádu“ (V4+) představuje logické vyvrcholení snahy o vytvoření geograficky uceleného a ekonomicky soběstačného celku. Zapojení rakouského finančního sektoru a strategických námořních cest Slovinska a Chorvatska dává pevnosti chybějící strategickou hloubku. Právě skrze projekty Iniciativy Trojmoří, jako jsou dálniční síť Via Carpathia nebo propojení terminálů na zkapalněný zemní plyn, se politické vize transformují do hmatatelné reality z betonu a oceli. Tato nová fyzická konektivita definitivně osvobozuje region z energetické a logistické závislosti na východních i západních hegemonech a připravuje půdu pro hlubší vnitřní odolnost.

Zatímco Brzezinski kladl důraz na geostrategické „šachovnicové“ ovládnutí prostoru, **Henry Kissinger** a jeho škola **reálné politiky** (*Realpolitik*) mnohem lépe odpovídají konceptu „více azimutů“. Kissingerův přístup je založen na flexibilitě, neustálém vyvažování mocenských center a schopnosti jednat s kýmkoliv, pokud to slouží stabilitě a národnímu zájmu. V této konstelaci definuje pevnost střední Evropa svou „diplomacii více azimutů“ nikoliv jako akt neloajality, ale jako důslednou aplikaci **kissingerovského realismu**. Jak zdůrazňoval Kissinger (1994), stabilita v mezinárodním systému není produktem shody na hodnotách, ale výsledkem uznané rovnováhy sil. Pevnost proto odmítá roli ideologického předvoje a místo toho se stává pragmatickým aktérem, který udržuje stabilitu skrze neustálou kalibraci vztahů mezi hlavními mocenskými póly. Tento přístup umožňuje regionu nebýt pouhým objektem v zájmové sféře jiných, ale aktivním „balancérem“, který svou suverenitu čerpá ze schopnosti manévrovat v neustále se měnícím multipolárním uspořádání.

5.1 Renesance vnitřní koheze

Základním předpokladem pro fungování pevnosti Visegrádu je hluboká vnitřní konsolidace, která v druhé čtvrtině 21. století překonala dřívější období bilaterálních neshod. Jádrem této stability je obnovený a mimořádně úzký vztah mezi Českou republikou a Slovenskem. Tato „bratrská spolupráce“ se již neopírá o nostalgii po společném státě, ale o racionální poznání, že v rozbouraném globálním prostředí tvoří tyto dvě země nedělitelný strate-

gický a logistický celek. Spolupráce je definována jako vztah rovných příležitostí, kde sdílení kapacit v obranném průmyslu, energetice a dopravní infrastruktúře vytváří synergii, která násobně převyšuje součet sil obou států.

Paralelně s tímto česko-slovenským jádrem dochází k narovnávání vztahů mezi Varšavou a Budapeští. Historické spojenectví, které bylo v minulosti narušeno odlišnými pohledy na východní politiku, bylo v rámci pevnosti redefinováno skrze čistý kissingerovský pragmatismus. Země Visegrádu společně odmítly dřívější praxi „nálepkování“, kdy byly jakýkoliv projev národní autonomie či snaha o diverzifikaci obchodních tras interpretovány jako odklon k Rusku nebo Číně. Pevnost tuto rétoriku nahradila doktrínou strategické nezařazenosti v otázkách zdrojů. Pragmatismus v zahraniční politice je zde chápán jako povinnost státu zajistit levné energie a odbyt pro své výrobky bez ohledu na ideologické preference globálních hegemonů.

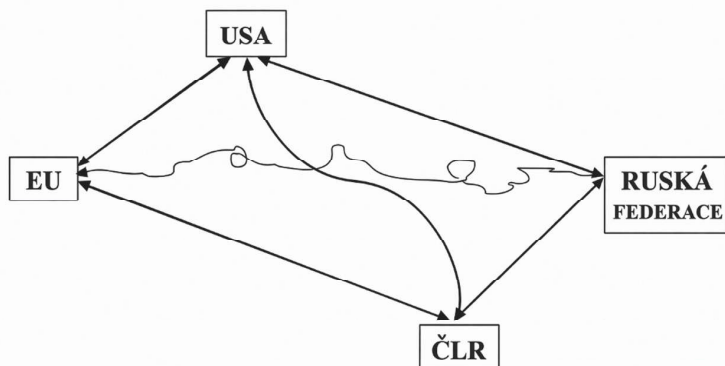
Hledání zdrojů a surovinová diplomacie tak již nejsou vnímány jako geopolitické selhání, ale jako projev suverenity. Pevnost střední Evropa se transformovala v entitu, která dokáže obchodovat s východními trhy z pozice síly a jednoty, aniž by tím byly narušeny její vnitřní integrita nebo bezpečnostní vazba na západní partnery. Tento přístup „obchodu bez vazalství“ umožňuje regionu efektivně využívat své geografické polohy jako mostu mezi trhy, přičemž prioritou zůstává vždy blahobyt a energetická bezpečnost vlastních obyvatel.

5.2 Geopolitický kosodélník: USA, RUSKO, ČLR a EU

Vztah Visegrádu k vnějším aktérům je definován principem **ozbrojeného realismu**. Vztahy mezi hlavními světovými lídry jsou znázorněny níže (Obrázek 1 – Geopolitický kosodélník). Vůči **Spojeným státům americkým** vystupuje pevnost jako loajální, ale sebevědomý partner. USA zůstávají hlavním garantem globální bezpečnosti, avšak pevnost odmítá roli pasivního konzumenta amerických bezpečnostních řešení. Partnerství je založeno na technologické symbióze – nákup systémů F-35 či SMR je vždy doprovázen transferem know-how a zapojením visegrádského průmyslu do globálních dodavatelských řetězců. Pevnost je pro Washington klíčovou hrází proti nestabilitě v Evropě, což nám dává mandát pro vyjednávání o výlučných ekonomických podmínkách.

Vztah k **Rusku** je definován jako „totální odstrašení bez zbytečné eskalace“. Pevnost střední Evropa si je vědoma své historické zkušenosti a ruského revizionismu, proto buduje své armády tak, aby cena za jakýkoliv pokus

o narušení našich hranic byla pro Moskvu likvidační. Zároveň však pevnost usiluje o naprostou energetickou a surovinovou nezávislost, aby Rusko ztratilo možnost využívat plyn a ropu jako nástroj vydírání. Rusko musí vnímat pevnost jako monolit, který není možné rozkládat zevnitř pomocí dezinformací či energetického tlaku.

Obrázek 1 – **Geopolitický kosodélník**. Vlastní zpracování

Vůči **Číně** uplatňuje pevnost strategii „kontrolované pragmatičnosti“. Odmítáme se stát součástí čínské dluhové pasti nebo nekriticky přijímat technologie, které by mohly ohrozit náš kybernetický štít. Investice z Číny jsou vítány pouze v oblastech s nízkým bezpečnostním rizikem a pod přísným dohledem Visegrádské investiční banky. Cílem je udržet obchodní kanály otevřené, ale zároveň budovat vlastní výrobní kapacity v oblasti čipů a léků, abychom nebyli v případě krize v jihovýchodní Asii ochromeni.

Vztah k **Evropské unii** prochází zásadní redefinicí. Pevnost vnímá EU jako platformu pro ekonomickou spolupráci, nikoliv jako rodící se superstát. Striktně odmítáme federalizační tendence, které by vedly ke ztrátě kontroly nad národní bezpečností, migrační politikou či energetickým mixem. Pevnost v rámci EU tvoří „blokační menšinu“, která chrání princip subsidiarity. Naším cílem není odchod z EU (Czexit či Polxit), ale její transformace zpět k unii suverénních států, kde pevnost střední Evropa hraje roli stabilizačního a ekonomicky nejúspěšnějšího motoru.

Visegrád buduje transkontinentální spojení, která doplňují (a v krizích nahrazují) struktury EU. **USA jako garant technologie:** Partnerství

s USA se posouvá od pouhého nákupu zbraní ke společnému vývoji. Výroba komponentů pro F-35 v Polsku a radary z ČR jsou pilíře této vazby. Tato sekce analyzuje dopad americké přítomnosti na východním křídle (tzv. *Fort Trump* a jeho nástupci). **Izraelský model „Security-First“:** Izrael je pro pevnost klíčovým inspirátorem. Spolupráce v oblasti kybernetické obrany (Pegasus, Iron Dome technologie) a v oblasti zemědělství v suchých oblastech (kapkové závlahy pro jižní Moravu a Maďarsko) tvoří hmatatelnou rovinu této spolupráce.

Postbrexitová Británie: Spojené království jako strategický partner mimo EU sdílí s V4 skepsi k bruselské centralizaci. Spolupráce v oblasti zpravodajských služeb a speciálních sil (SAS–GROM–601. skss) tvoří neviditelnou, ale neprostupnou vrstvu obrany pevnosti.

V rámci střední Evropy hrají Rakousko a Maďarsko roli specifických diplomatických pilířů, které umožňují regionu udržovat komunikační kanály i v dobách nehlubších krizí mezi Východem a Západem. Zatímco Polsko a Česká republika tvoří vojenské a technologické jádro orientované na transatlantickou spolupráci, Rakousko a Maďarsko využívají své historické zkušenosti a pragmatické politické postoje k roli „rozumných vyjednávačů“. Tento přístup není projevem slabosti, ale strategickou výhodou pevnosti Visegrádu.

Rakousko, s jeho tradicí neutrality a pozicí sídla mezinárodních organizací, slouží jako neutrální půda pro diskrétní jednání o energetické bezpečnosti a deeskalaci napětí. Maďarsko pak díky své politice „otevření se Východu“ disponuje unikátními kontakty v turkickém světě a přímými vazbami na asijské trhy. Pevnost tyto kanály využívá k tomu, aby nebyla překvapena náhlými geopolitickými změnami a aby mohla chránit své ekonomické zájmy i mimo prostor EU. Tato dělba diplomatické práce zajišťuje, že pevnost mluví více hlasy, ale sleduje jeden cíl: stabilitu a prosperitu středoevropského prostoru bez ohledu na ideologické bariéry vnějšího světa.

5.3 Vztah V4 k evropským institucím a energetická suverenita

Vztah mezi zeměmi Visegrádské skupiny a unijními institucemi prochází v posledním desetiletí fundamentální proměnou. Tato transformace se odehrává na ose mezi dřívějším nekritickým přijímáním směrnic a současným vědomím, že **středoevropský prostor musí vystupovat jako aktivní a suverénní korektor celounijních politik**. Jádrem tohoto sporu není neochota ke spolupráci, nýbrž hluboký rozpor mezi ideologickým konstruktem světa, jak

je projektován z bruselských kanceláří, a tvrdou energetickou i průmyslovou realitou Visegrádu. Zatímco evropské instituce v posledních letech podlely vizi radikální a často technicky nepodložené dekarbonizace, země V4 jsou nuceny konfrontovat tyto plány s fyzikálními zákony a ekonomickou stabilitou svých národních států. Bruselská agenda, často hnaná snahou o globální morální prvenství, naráží na limity střeoevropského energetického mixu. Pro region, jehož prosperita stojí na **tradičním průmyslu, strojírenství a spolehlivých základních zdrojích**, představují nerealistické projekty typu plošného zákazu spalovacích motorů nebo drakonických emisních povolenek přímé ohrožení existence.

Visegrád se v tomto kontextu stává obhájcem **energetického realismu**. Odmítáme ideologii, která vnímá energetiku jako nástroj sociálního inženýrství. Energetika je pro nás kritickou infrastrukturou státu a základním předpokladem pro zachování míru a sociálního smíru.

Kritický bod střetu spočívá v uznání technologické neutrality. Evropské instituce se opakovaně pokoušely marginalizovat roli **jaderné energetiky**, která je pro země V4 nepominutelným pilířem soběstačnosti. Naše odpověď musí být jasná: energetická suverenita je nedělitelnou součástí národní suverenity. Proti energetické chudobě, kdy nerealistické cíle vedou k astronomickým cenám energií, které devalvují pracovitost našich občanů a činí naše zboží nekonkurenceschopným. Návrat k jádru. Prosazování jádra není jen ekonomickou volbou, ale strategickým imperativem, který nás zbavuje závislosti na nevyzpytatelných dodávkách surovin z nestabilních oblastí. Kritika unijního dirigismu: V4 musí aktivně formovat agendu tak, aby zabránila Bruselu v diktování konkrétních cest k čisté energii, pokud tyto cesty vedou k likvidaci střeoevropského průmyslu.

Éra, kdy byl Visegrád pouhým příjemcem „hotových řešení“, skončila. Naše nová role v evropských strukturách musí být založena na **intelektuální ofenzivě**. Využíváme náš vědecký potenciál a historickou zkušenost s centrálním plánováním (které se v mnoha unijních regulacích vrací v novém hávu), abychom varovali před fatálními chybami. Cílem není destrukce evropské spolupráce, ale její návrat k funkčním základům. Visegrád musí být tím, kdo do evropské diskuse vrací **přísné měřítko proveditelnosti**. Naše diplomacie musí být v Bruselu slyšet jako hlas rozumu, který odmítá, aby se střední Evropa stala skanzenem, který sice splnil ideologické normy, ale ztratil schopnost uživit vlastní obyvatelstvo a zajistit mu teplo a světlo.

5.4 Dílčí závěr

Zásadním zjištěním této kapitoly je, že vnitřní soudržnost Visegrádu v 21. století již nestojí na společném nepříteli, ale na společném prospěchu. Návrat k bratrské spolupráci mezi Prahou a Bratislavou a pragmatický smír mezi Varšavou a Budapeští tvoří neprostupný politický monolit. Tento monolit je odolný vůči vnějším pokusům o „rozděl a panuj“, které v minulosti často přicházely z velmocenských center s cílem oslabit středoevropský prostor.

Odmítnutí nálepkování a ideologických předsudků je v tomto kontextu aktem intelektuálního a politického osvobození. Pevnost střední Evropa dokázala, že lze sledovat národní zájem v oblasti energií a surovin, aniž by to znamenalo ztrátu morálního kompasu nebo geopolitické ukotvenosti. Právě tato schopnost oddělit obchodní pragmatismus od bezpečnostní loajality je největším vítězstvím nové středoevropské diplomacie.

V konečném důsledku toto bratrství rovných vytváří prostor pro udržitelný rozvoj, který není závislý na politických náladách v Bruselu či Washingtonu. Region se naučil spoléhat sám na sebe a na své nejbližší sousedy, čímž vytvořil stabilní domov, který je schopen čelit surovinovým krizím i ekonomickým turbulencím se vztyčenou hlavou. Pevnost již není jen obrannou strukturou, ale prosperujícím společenstvím, které našlo svou sílu ve vlastní jednotě a realismu.

Vztah k Evropské unii prochází fundamentální proměnou. V4 již nepřijímá roli „žáka“, který se učí západním standardům. Visegrád navrhuje mechanismus „červené karty“ pro národní parlamenty, který by umožnil bloku V4+ zastavit legislativu EU zasahující do národní bezpečnosti nebo energetického mixu. Analýza ústavních soudů zemí V4 (např. polský a maďarský precedens) ukazuje na prioritu národního práva v klíčových oblastech. Tato podkapitola detailně rozebírá právní argumentaci, která chrání integritu pevnosti před nadměrnou federalizací. Využití veta v otázkách rozpočtu jako legitimního nástroje k ochraně kohezních zájmů v době, kdy se priority EU posouvají k ideologickým cílům (Green Deal bez sociálních záruk).

Zahraniční politika více azimutů představuje fundamentální obrat od liberálního idealismu k **novému středoevropskému realismu**. Tato kapitola ukazuje, že pevnost střední Evropa opustila snahu o „konec dějin“ a místo toho se připravuje na jejich permanentní návrat. Nahrazení rigidních doktrín kissingerovským smyslem pro rovnováhu sil umožňuje regionu přežít

v éře, kdy se tradiční aliance rozvolňují a globální dominance západu je minulostí.

Region se již nedefinuje prostřednictvím morálních apelů, ale skrze svou **nepostradatelnost**. Strategická osa s Washingtonem a Jeruzalémem není vnímána jako spojenectví „na věčné časy“, ale jako funkční partnerství založené na vzájemném bezpečnostním profitu. Tato diplomatická plasticita – schopnost kooperovat v technologické oblasti s Izraelem, v obranné s USA a zároveň si udržet autonomii vůči integračním tlakům Bruselu – vytváří z Visegrádu unikátní geopolitickou entitu.

Zásadním zjištěním je, že v druhé polovině 21. století se suverenita rovná **manévrovacímu prostoru**. Úspěch pevnosti stojí na schopnosti přetavit geografickou polohu z historického prokletí „narázníkového pásma“ v aktivní roli „regulátora rovnováhy“ v srdci kontinentu. Integrace materiální základny (energie, doprava pod hlavičkou V4+) s tímto pružným diplomatickým přístupem vytváří systém, který nečeká na povolení zvenčí, ale sám definuje podmínky své existence.

Tímto přechodem od geopolitických vizí k materiálnímu budování se však otevírá prostor pro kritickou otázku: Jak lze tuto novou vnější stabilitu a nákladnou infrastrukturu udržet v dobách globálních surovinových krizí? Pokud je diplomacie „softwarem“ pevnosti, pak její „hardware“ – vnitřní zdroje a odolnost – musí být podroben stejně rigorózní analýze, k čemuž směřuje následující část práce.